

Tudomány- és technikatörténet CD-ROM-on XXIII.

Bláthy-Déri-Zipernowsky

kapcsolású transzformátorrendszer feltalálójának állít maradandó emléket. A 2004 decemberében megjelent kiadvány aktualitását három jubileumi időpont fémjelzi: Zipernowsky Károly 1853-ban, Déry Miksa 1854-ben született, a transzformátorrendszer szabalmi bejegyzésének éve pedig 1885 volt.

A *Bláthy Ottó Titusz, Déry Miksa és Zipernowsky Károly* alkotta híres triász tevékenységét a kiadvány három ismeretszinten mutatja be. Az első szintet azok a nagy fejezetek képezik, amelyek az elektrotechnika külföldi és hazai úttörőit, Bláthy-Déri-Zipernowsky életét és munkásságát, a transzformátor feltalálásának előzményeit és körülményeit, az utókor tiszteletének megnyilvánulását tanulmányokban ismertetik; ezeket a Médiatár fejezetben a Képtár anyaga illusztrálja. A második szintet képviseli a Médiatár Lexikon része, amely a nagy fejezetek anyagát a gazdag forrásanyagból merített tanulmány terjedelmű szócikkek formájában egészíti ki. A harmadik szintet jelenti a Médiatár Könyvtár című részének tartalma, amelyben válogatott eredeti kiadványok olvashatók, valamint a Médiatár Filmtár része, amely különleges audiovizuális dokumentumokkal gazdagítja a tartalmat.

Bláthy Ottó Titusz, Déry Miksa és Zipernowsky Károly élete és munkássága [elektronikus dok.] / szerzők Antal Ildikó, Gohér Mihály, Horváth Tibor [et al.] - Multimédia CD-ROM - [Budapest] : BME OMIKK, cop. 2004. - (A magyar tudomány és technika nagyjai, ISSN 1585-7609). Főcím a címképernyőről. - Címvált. a lemezcímkén és a tárolódobozon: Bláthy Ottó Titusz-Déri Miksa-Zipernowsky Károly
Működési követelmények: Pentium 90 Mhz, 16 MB RAM, 4 MB video RAM 16 bit color; SVGA monitor (1024x786 felbontás); 12X CD-ROM meghajtó; hangkártya; MS Windows 98SE/NT/ME/2000/XP, MS Internet Explorer 5.5 vagy 6.0
ISBN 963-593-462-9

A *magyar tudomány és technika nagyjai* című multimédia CD-ROM sorozat hetedik tagja a hazai elektrotechnika három nemzetközileg elismert képviselőjének, a váltakozó áramú és párhuzamos

Az *elektrotechnika úttörői* fejezet első részében *Jeszenszky Sándor* tanulmánya taglalja az egyetemes elektrotechnika történetét, és bemutatja nagyjait a villamosságtan kezdetétől a villamos erőátvitel Bláthy-Déri-Zipernowsky által feltalált rendszeréig. A második részben *Horváth Tibor* foglalja össze a magyar elektrotechnika fejlődésének történetét, és ismerteti jeles képviselőit a XVIII. századtól az 1930-as évekig. A harmadik részben *Németh József* tekinti át a villamos szakembereknek a Műegyetem Gépészmérnöki Szakosztálya keretében megindult képzését, és mutatja be a kiemelkedő tanárszemélyiségeket.

A *triász élete és munkássága* fejezetben az elektrotechnika három magyar úttörőjének életét és munkásságát *Gohér Mihálynak* a MTESZ Gépipari

Tudományos Egyesület „Műszaki nagyjaink” c. kiadványában (1983) már megjelent tanulmányai ismertetik. A feltalálók által, illetve a róluk írt szakirodalom válogatott anyagának alapját *Gohér Mihály*, *Vajda Pál* és mások kutatómunkájának eredményei képezték. A triász szabadalmainak, valamint a transzformátorra vonatkozó egyéb szabadalmaknak a jegyzéke a Magyar Szabadalmi Hivatal anyagai alapján készült.

A *transzformátor feltalálása* fejezet első része a Ganz Gyár 1925. évi kiadványának közreadásával a transzformátor negyvenéves történetét foglalja össze. A második részben *Újházy Géza* „Östranszformátorok” címmel az első transzformátorok Elektrotechnikai Múzeumban őrzött hiteles másolatairól ír. A harmadik rész a már XX. század első évtizedében világsikert elért Ganz Villamossági Rt. Lövőház utcai telephelyének műhelyeit mutatja be.

A *Tisztelgő utókor* fejezetben szereplő triász-émlékhelyek bemutatásához a *Fizikai Szemlének* a Millennium tiszteletére készült összeállítása biztosított értékes forrásanyagot. A fejezet második része a Magyar Elektrotechnikai Múzeum gyűjteményét a Tájak–korok–múzeumok kiskönyvtára sorozatban megjelent kiadvány alapján ismerteti.

A *Médiatár* fejezet Lexikon alfejezete 70 tételből áll, amelyek csatolóként kapcsolódnak a törzsanyaghoz. A Képtár közel félezer tételes anyagának alcímei: Az elektrotechnika úttörői, A magyar elektrotechnika fejlődése, Gépészmérnök-képzés, Bláthy Ottó Titusz, Déri Miksa, Zipernowsky Károly, A Triász szabadalmi, Transzformátorok, Erőművek és gépeik, Árammérő–dinamó–generátor, Östranszformátorok, Triász-émlékek Magyarországon, Magyar Elektrotechnikai Múzeum, Jedlik Ányos és Kandó Kálmán, A Kazinczy utcai áramszolgáltató telep. A Filmtár anyaga bemutatja a „Századfordító magyarok: Bláthy–Déri–Zipernowsky” MTV-riportfilm bevezető képsorait, a Magyar Elektrotechnikai Múzeumban található Triász-émlékeket, a Magyar Elektrotechnikai Mú-

zeum videotárában őrzött korabeli filmhíradók részleteit, valamint Zipernowsky Károly egysínű vasútmodelljét működés közben.

A Könyvtár anyagában olvasható eredeti dokumentumok címei (szerzője, illetve megjelenési éve): Elektromos művek berendezése Ganz és Társa távolba vezető rendszere szerint (1896), Zipernowsky Károly saját és másokkal közös találmányai (1900), Magyarország az 1900. évi Párizsi Világkiállításon (1901), Ganz Rt.: Gyárunk és gyártmányaink (1914), Az 50 éves transzformátor (1935), A Ganz Gyár a magyar elektrotechnika aranykorában (*Sitkei Gyula*), Jedlik Ányos az első magyar elektrotechnikus (*Jeszenszky Sándor*), Kandó Kálmán a magyar vasút-villamosítás úttörője (*Antal Ildikó*), A Kazinczy utcai áramszolgáltató telep története (*Sitkei Gyula*). Ugyanitt olvasható a Magyar Elektrotechnikai Egyesület 100 éves története, valamint Zipernowsky Károly előadásából a *Zsakula Milán* által megörökített műegyetemi jegyzetek transzformátorfejezete.

A *Magyar Villamos Művek*, a *Magyar Szabadalmi Hivatal*, a *Ganz Transelektro*, az *OVIT Rt.*, a *Buda-pesti Kereskedelmi és Iparkamara*, a *MÁV*, az *MTV*, a *Magyar Innovációs Szövetség*, a *Magyar Elektrotechnikai Egyesület*, a *Siemens*, valamint a *Zipernowsky-család* által támogatott alkotás grafikai megjelenése *Csapó Tamás*, képszerkesztése *Huszár János*, digitális szerkesztése *Magyar László* munkája. A fotókat *Fenyvesi Róbert*, *Huszár János*, *Oberlender Sándor* és *Philip János* készítette, a kiadványt felelős szerkesztőként jelen sorok írója jegyzi. A nem csupán kutatók vagy oktatók számára hasznos, de a technikatörténet iránt érdeklődő nagyközönség számára is élvezetes multimédia enciklopédiát a kiadó BME OMIKK Értékesítési és Marketing Csoportja (1011 Bp., Gyorskocsi u. 5–7., tel.: 4575-354, fax: 4575-356, e-mail: ertek@info.omikk.bme.hu) forgalmazza, ára 2600 Ft + áfa.

Árkos Iván
(BME OMIKK)

Az IFLA Argentínában. Könyvtári és információs világkongresszus 2004

Dél-Amerikában először

Az IFLA 70. közgyűlését és konferenciáját Argentínában tartotta 2004. augusztus 21-étől 28-áig.

Szerte a világból 3000 küldött érkezett 122 országból. (Közöttük 600 argentin kolléga.) A fő témát (a könyvtárak mint az oktatás és fejlődés eszközei) változatos program dolgozta fel: a szokásos